

NASTUPUJÍ MUŠKETÝŘI A BANDITÉ

Za první poválečnou skupinu historického šermu bývají považováni Mušketýři a Bandité. K tomu nejdřív zmiňme jednu odbočku. Někteří jihočeští pamětníci totiž vzpomínají na to, že při mírových slavnostech na Orlíku šermovala už zhruba v době Mušketýřů a Banditů skupina historického šermu, kterou vedl písecký rodák a sportovní šermíř v tamějším oddílu Karel Hulínský. Ten se šermu věnoval dlouhodobě a stal se jedním z jeho „věrozvěstů“ v jihočeském kraji. Na jeho počest existuje v Písku dodnes Memoriál Karla Hulínského, což je turnaj ve sportovním šermu kordem, který patří do seriálu Mistrovství ČR. „Myslím, že počátky historického šermu v Písku jsou asi trochu mladší, patrně tak z poloviny šedesátých let. Když jsem totiž nastoupil roku

1974 do píseckého oddílu sportovního šermu, viděl jsem ještě ve skříních se starými zbraněmi ležet několik ‚historických‘ košů kordů z časů vystoupení na orlických mírových slavnostech. Samozřejmě to přilákalo mou pozornost a naši staří šermířští instruktoři mě a ještě jednoho kolegu po velkém přemlouvání naučili onen historický kordový souboj, který si ještě pamatovali... Ony kordy pro tento šerm byly vlastně normální sportovní kordy, jejichž tehdy hliníková číška byla doplněna úponky z tenkých drátků do poněkud fantastických tvarů. Dneska by se tomu mnozí historičtí šermíři asi zasmáli, ale tenkrát to svůj účel splnilo,“ přidal osobní vzpomínku na píseckou skupinu Vladimír Šindelář.

Věhlas Hulínského práce v oblasti historického šermu však bohužel nepřekročil rámec regionu a odborné veřejnosti.

Skupinou, které se podařilo jako první zapsat historický šerm jako samostatnou disciplínu do obecného povědomí, se tak skutečně stali až Mušketýři a Bandité, o nichž bude následující povídání.

Na přelomu 40. a 50. let také ještě stále doznívalo okouzlení z rodokapsové literatury a z romantických příběhů ve stylu francouzských „rytíren“ a filmů „meče a pláště“. Nebylo kluka, který by neznal Dumasovy *Tři mušketýři* a nová doba se potřebovala

Všechno začalo u Nezvalovy adaptace *Tří mušketýřů*, kterou v roce 1954 uvedlo Hudební divadlo Karlín.

k těmto populárním idolům mládeže nějak přihlásit. Východisko našla v aktualizované dramatinizaci. Básník Vítězslav Nezval zveršoval slavný Dumasův román a upravil jej do podoby divadelní hry. Některé aktualizace byly poplatné době: například D'Artagnan plamenně oznamující kardinálovi de Richelieu: „Co říkám, říká lid. To přece není nové. Už brzy přijde čas, kdy padnou tyranové. Už brzy zjedná svět svou vlastní samosprávu. Už brzy říkáje ta slova budu v právu!“, ale jinak se Nezvalova adaptace docela věrně držela předlohy. A divadla se jí věčně chytla, protože to bylo přece jen něco jiného než budovatelské hry, které začaly na repertoáru převažovat.

V roce 1953 se začala připravovat inscenace Nezvalových Mušketýřů v Hudebním divadle v Karlíně. Choreografie šermířských soubojů byla svěřena profesorovi Pražské konzervatoře Svatopluku Skyvovi (desetinásobnému mistru republiky v šermu šavli a trenéru Rieglu). Spolu s Janem Černo-horským (šestinásobným mistrem republiky v šermu fleretem a kordem a trenérem Rieglu) přivedli na jeviště osm šermířů a zapojili je do představení. Šermovalo se podle hudby, páni Mušketýři Vladimír Ráž, Robert Vrchota, Milota-Holcman a Vlasta Burian měli během památného souboje s kardinálskou stráží - to jest se šermíři - veršované repliky. Stráž vždycky prohrála.

„Vlasta Burian hrál Porthose, šermoval se mnou, ale taky hodně zpíval, takže čistého šermu v představení zase tak moc nebylo.

Navíc na jevišti byla pořád spousta lidí, takže na šerm nebylo moc prostoru,“ vzpomíná Josef Šolc, původní člen první českého souboru historického šermu Mušketýři a Bandité a dodnes, i ve svých sedmasedmdesáti letech činný šermíř. Současně také „archivář souboru“, jehož historii sám sepsal.

Představení Tři mušketýři se hrálo dvě sezony, zemřelého Vlastu Buriana nahradil František Černý. Honorář byl šestnáct korun československých za osobu a představení.

„Pak následovalo období příprav na skutečný historický šerm: studium literatury, vyrábění zbraní, ověřování způsobu boje

Josef Šolc jako jeden z kardinálových gardistů.

různými zbraněmi, shánění rekvizit, kostýmů, stavba jednotlivých soubojů a celého pořadu. V této době jsme vystupovali jen

Nácvik soubojů v šermírně Českého šermířského klubu Riegel v roce 1960.

s jednotlivými čísly na dětských besídkách, plesech, módních přehlídkách a letních dětských táborech. Přišla i zranění, odchody na vojnu, příchody nových nadšenců – avšak výhradně z řad šermířů,“ napsal ve svých vzpomínkách Josef Šolc.

V této době se objevil v Rieglu už zmíněný Eduard Wagner. Ve spolupráci s Černoohorským a Skyvou se 18. září 1960 uskutečnilo první představení na zmíněném nádvoří Vojenského historického muzea jako nábor nováčků pro sportovní šerm. „Představení bylo bez hudby, kostýmy vypůjčené z Vinohradského, tehdy Armádního divadla. Ukázkou šermu dvouručákem předvedl jeden lanc-knecht, protože jsme druhý dvouručák neměli – jedním slovem začátek. Ale ohlas byl veliký, bylo tam asi 800 diváků,“ vzpomíná Šolc. A tak se od května 1962 začalo s pravidelným vystupováním. A stále se tvrdě trénovalo. Pondělí, středa, pátek byl na pořadu

Při jednom z prvních samostatných vystoupení skupiny Mušketýři a Bandité ve Vojenském muzeu zařadili šermíři do repertoáru souboj, kde jde proti mušketýrovi sportovní šermíř v masce.

sportovní šerm, úterý a čtvrtek historický šerm, vždy asi tak tři hodiny. „Od roku 1954 do roku 1960 se soubor pořád ještě hledal, sbíral různé podklady, studoval knihy a pátral po historických pramenech. Zápisy šermířského mistra 15. století Tallhoffera posloužily jako pramen pro budování choreografií v šermu sekerami, dvouručáky a meči a štíty, hodně nám také nadále radil Wagner, který se šermu velice věnoval a usiloval o věrohodnost. V zimě jsme o sobotách a nedělích absolvovali závody ve sportovním šermu, několik členů Mušketýrů a Banditů se stalo Mistry republiky v jednotlivcích nebo družstvech. Riegel měl v této době zhruba 200 členů a ročně získával tři až čtyři tituly z osmi. V létě byla vystoupení ve Vojenském muzeu nebo na hradech a podobně,“ vzpomíná Josef Šolc.

Protože všichni členové Mušketýrů a Banditů byli sportovní šermíři, nenechali si ujít příležitost poměřit sportovní šerm s historickým. Hned při jednom z prvních vystoupení ve Vojenském muzeu tak zařadili do repertoáru soubor, kde jde proti mušketýrovi sportovní šermíř v masce. Mušketýra hrál Josef Šolc a málem na to doplatil. „Sportovní šermíř na rozdíl od historického nepočítá tolik s tím, že se musí sám krýt, ale snaží se co nejrychleji razantně zasáhnout soupeře. Takže kolega v masce se na mě rozběhl prudkou fleší (útok s prudkým výpadem vpřed, pozn aut.) a najednou koukám, že mě trefil hned vedle oka. Skutečný historický bojovník by nikdy tak zběsile neútočil,

Mušketýři a Bandité na nádvoří Vojenského muzea na Hradčanech v červnu 1963.

protože by si byl vědom nebezpečí, že sám může přijít o život. Nejdřív by se snažil soupeře nějak vyšachovat,“ vzpomíná Josef Šolc. Stalo se to 18. září 1960.

V roce 1967 také dospěli Mušketýři a Bandité k rozhodnutí vytěsnit ze skupiny ženy. Zažili totiž něco, co v modifikované podobě poznala později spousta šermířských skupin – že hrané souboje se mohou kvůli ženám velmi snadno stát skutečnými. Dva tehdejší členové se zamilovali do téže dívky. Navzájem nasazovali jeden na druhého.

V roce 1967 se jeden ze spoluzakladatelů Mušketýřů a Banditů Jan Černožský nepohodl zásadním způsobem s původními spoluzakladateli souboru a vznikla nová skupina Romantik.

Dávali si pozor, aby ani jeden pokud možno nebyl chvíli s dívkou o samotě. Napětí rostlo, atmosféra houstla. Až přišlo vystoupení a celá skupina náhle s ustrnutím sledovala, že souboj obou někdejších kamarádů má úplně jinou tvář než obvykle. Že sice šermují v dohodnuté choreografii, ale vedou boj daleko zběsileji, rány nijak netlumí a útočí tvrdě přímo na tělo. Oba zaláskovaní kohouti se totiž rozhodli, že se pobijí o přízeň dívky až do první krve. Nějaká krev skutečně tekla, dívka opravdu začala s jedním z obou soku žít, ale skupina měla jasno – má-li fungovat dál, nemohou v ní ženy prostě být. Byla první, ale nikoli poslední skupinou historického šermu, která došla k podobnému závěru.

Boje o ženy nebyly jedinými spory, v nichž si Mušketýři a Bandité vyjasňovali svou budoucnost.

Ještě v témže sedmašedesátém roce se Jan Černožský nepohodl zásadním způsobem s původními spoluzakladateli souboru a vznikla nová skupina Romantik. Jádrem sporu mezi zúčastněnými byla debata o tom, jakou cestou by se měl historický šerm u nás ubírat. Zatímco Černožský prosazoval scénickou podobu představení a vnímal šerm jako spektakulární prezentaci a svého druhu divadelní umění, Wagner prosazoval pojetí historického šermu jako co nejpřesnější rekonstrukce historického boje a skutečných šermířských praktik.

„Myšlenka na vzkříšení historického šermu vznikla na počátku roku 1960. Když se v šermírně Baníku mluvilo o její realizaci,

přihlásil se mistr šermu JUDr. Jan Černohorský... Očekávalo se, že tento zvuk vzkřísí zapomenuté umění starých mistrů z 16. a 17. století a prakticky oživí zájem návštěvníků muzea o použití vystavených chladných zbraní. Dále měly tyto ukázky vzbudit zájem o sportovní šerm, který je vskutku sportem velice ušlechtilým... Cvičitel této šermířské skupiny dr. Černohorský měl prostudovat pojednání starých mistrů a dle svých bohatých sportovních zkušeností měl provést rekonstrukci utkání ve stylu šermu 16. a 17. století s použitím různých útočných i obranných prostředků. K tomu účelu ovšem by bylo záhodno prostudovat také dobové zbraně, aby rekonstrukce byla přesnější... Ale celá myšlenka se nějak zvrtila do formy vyložené divadelního šermu,“ stěžoval si v roce 1965 veřejně na stránkách tehdejšího tisku Eduard Wagner. Tahle debata, zda má jít historický šerm víc cestou diváckých představení, nebo rekonstrukcí díla starých mistrů, vydržela mimochodem v českém šermu dodnes.

Černohorský se navíc od samého svého vstupu do šermířského světa prezentoval jako zakladatel první skupiny historického šermu u nás, což vedlo Wagnera už v roce 1960 k tomu, že si vyžádal od výboru Českého šermířského klubu Riegel toto prohlášení: „Potvrzujeme, že dne 29. VI. 1960 byla provedena šermířská scéna v historických krojích ze 17. století ve více proměnách a uvedena veřejně k představení na nádvoří Vojenského historického muzea v Praze na

Hradčanech. Jediným originálním původcem – autorem myšlenky samotné a iniciátorem jejího veřejného předvedení byl Eduard Wagner, který je činným členem našeho šermířského oddílu od 23. 9. 1959. Návniku tohoto představení, zejména jednotlivých proměn se z vlastní žádosti ujal mistr šermu JUDr. Jan Černohorský.“

Účinkování ve Vojenském historickém muzeu pak skončilo v okamžiku, kdy se střelba z mušket a bambitek v areálu Pražského hradu stala záminkou ke zrušení představení. K této události jsem slyšel dvě různé verze: podle jedné se tak stalo ještě na osobní příkaz prezidenta Novotného, podle druhé došlo k onomu zákazu v srpnu 1968.

U ČESKÉHO FILMU

Začátek sedmdesátých let nebyl příliš optimistickým obdobím ani z hlediska společenského ani politického vývoje. V jedné oblasti však představovala zlatou dobu – ve filmové pohádkové tvorbě. Podrobněji o ní budeme hovořit v další kapitole, teď se jen na chvíli zastavíme u pohádky Princ Bajaja. Pohádka, kterou v roce 1971 natočil prorežimní harcovník Antonín Kachlík, v sobě pravda ještě nenesla tu nádhernou atmosféru, kterou se později proslavily například filmy Václava Vorlíčka. Přesto ji nemůžeme v této knize

opominout. Kachlík převzal do značné míry slovenské obsazení Vlácilova hvězdného filmu Markéta Lazarová – v roli princezny se znovu objevila Magda Vašáryová, František Velecký si znovu zahrál postavu temného loupeživého rytíře – na rozdíl od Kozlíkova syna, jehož hrál v Markétě, byl jeho hrdina tentokrát ryze záporný, a samotného Bajaju hrál Ivan Palúch, představující v Markétě Lazarové dalšího z Kozlíkových synů. Šermířské a souborové scény v Bajajovi obstarávali právě Mušketýři a Bandité. V této souvislosti stojí za zmínku jedna kuriozita v obsazení – vedle herců Karla Hábla a Josefa Kubíčka (známého jako Mladý Bruna z hororového dílu Studna seriálu

Tricet případů majora Zemana) hrál třetího z loupežníků Daniel Kroupa, filozof a pozdější signatář Charty 77; po listopadu 1989 pak vysokoškolský pedagog a jeden ze spoluzakladatelů Občanské demokratické aliance. Ze tří loupežníků byl možná ten nejvěrohodnější.

„Bajaju máme rádi, tam jsme toho měli jako šermíři na práci asi nejvíc,“ vzpomíná Josef Šolc. Kromě Bajajova souboje s loupežníky šlo zejména o závěrečnou bitvu na nádvoří zámku Hrubá skála. Ivan Palúch už měl v té době za sebou řadu šermířských lekcí u Svatopluka Skývy na konzervatoři, takže většinu šermířských scén zvládal sám. Šerm ho chytil, začal se mu věnovat

Repertoár Mušketýřů a Banditů inspirovaly i francouzské romantické filmy.

i ve svém občanském životě a prošermoval se jako sportovní šermíř až na mistrovství republiky. V některých jezdeckých scénách ho však přece jen dubloval profesionální drezér koní. Kromě Bajaji se Mušketýři a Bandité v daném roce představili ještě ve filmu Noc na Karlštejně, kde jsou k vidění zejména ve scéně hromadné rvačky a souboje o paní Žofku v podání Slávky Budínové v závěru filmu. Josef Šolc přidává k této scéně svéráznou vzpomínku – přestože film se z větší části skutečně točil v exteriérech Karlštejna, právě tato scéna prý vznikla na Křivoklátě.

Přibývaly další filmy a televizní inscenace, v nichž se Mušketýři a Bandité objevili: Tajemství velkého vypravěče o osudech Alexandra Dumase, které bylo natočeno dokonce dvakrát (s Vladimírem Menšíkem jako třídílná televizní inscenace, s Martinem Štěpánkem jako film), Báječní muži s klikou režiséra Jiřího Menzela z roku 1978 nebo dobrodružný film Poslední propadne peklu režiséra Ludvíka Ráží z roku 1982. Právě tento film, který se odehrává v době vpádu pasovských žoldnéřů do Čech v zimě roku 1611, pomohl proslavit dětskou hereckou hvězdu Michaelu Kudláčkovou. Ta později excelovala v seriálu My všichni školou povinni i v dalších dětských filmech. Na samotný snímek Poslední propadne peklu vzpomínala jako na svůj nejoblíbenější, a to i přesto, že zrovna natáčení bojové scény pro ni nedopadlo nejlépe. Šlo o scénu ze samotného úvodu filmu, kdy tábor prchajících Pasovských přepadne české žoldnéřské vojsko. Dojde k přestřelce a hromadné bitce,

při níž se vyřádili nejen Mušketýři a Bandité, ale také skupina Regius, o níž bude ještě řeč. Koordinaci šermířských scén měl na starosti její zakladatel Václav Luks, který přizval ke spolupráci i Mušketýry a Bandity. Své zde odvedli také barrandovští kaskadéři a jezdci pod vedením bývalého armádního jezdce a uznávaného koordinátora jezdeckých scén Františka Michálka. Právě jezdecká scéna ale přinesla nesnáz. Jeden z kaskadérů, padající z koně, spadl malý Michael přímo na nohu – a byla z toho zlomenina. Film se musel na půl roku přerušit. Děj se měl odehrávat v sychravém předjaří, které se kvůli hereččině zranění nakonec natáčelo v podzimních plískanicích.

Ani Ivan Vyskočil, který hrál ve filmu hlavní mužskou roli potulného zpěváka Matouše Psíka, nevyšel z natáčení bez šrámů. Role mu předepisovala spoustu kaskadérských výstupů a jako sportovně dobře disponovaný herec je chtěl všechny absolvovat sám. Režisér mu to umožnil, což se málem nevyplatilo. Při zatýkací scéně v krčmě se měl Matouš Psík zřítit ze schodů, poté k němu měl přikročit voják a zvednout ho za vlasy. Vyskočil se rozhodl zvládnout pád ze schodů sám a skutečně jej na pokyn režiséra bezchybně předvedl. Ale vojákovi, který jej vzápětí zvedal ze země, se nešťastnou náhodou posunul bodec, který měl u pasu. Zasáhl herce těsně vedle oka.

Svým způsobem se dá říci, že Poslední propadne peklu byl film, při němž se sešly hned tři generace českých historických šermířů: Tu nejstarší reprezentovali Mušketýři a Bandité, mladší Regius a filmem se

údajně mohl i příslušník generace, která se o své místo ve filmovém šermu přihlásila až v 90. letech: Šlo o Petra Nůska, zakladatele kaskadérské společnosti A. R. G. O. Ten si ve filmu zahrál jako čtrnáctiletý komparsista ve třetím plánu. Prý právě díky tomuto snímku v něm uzrál životní cíl stát se filmovým „warriorem“, tedy válečníkem.

NA DIVADELNÍCH PRKNECH

Už v 60. letech si Mušketýři a Banditu všiml ve Vojenském historickém ústavu herec a režisér Miroslav Macháček. Přizval

Prvním představením, jímž se Mušketýři a Banditě uvedli v Národním divadle, byl Jindřich V. z roku 1970.

je ke svým slavným inscenacím, jež připravoval v Národním divadle, a protože pod správou Národního divadla tehdy patřilo i Tylovo divadlo (dnes Stavovské) a Smetanovo divadlo (dnes Státní opera), začali se Mušketýři a Banditě objevovat nejen v činohře, ale i v operě a v baletu.

Vůbec prvním představením, v němž se Mušketýři a Banditě představili divákům Národního divadla, byl Jindřich V. s Ludkem Munzarem v hlavní roli. Premiéra měla 29 opon. Do řady plánů však už zasáhla nastupující normalizace, v jejímž důsledku například plánovaný výjezd do Edinburghu skončil zákazem. Samo Národní divadlo však hercům i šermířům zůstalo a mohli v něm dělat dál.

Ve známém Hamletovi s Františkem Němcem se objevilo patnáct členů skupiny, brali 180 korun za představení, což v té době byly slušné peníze. Hra měla premiéru v roce 1982. Ve známé souborové scéně hrál Hamletova protivníka Laerta původně Ivan Luťanský, velmi výrazný i talentovaný herec, který byl zálibou ve zbraních i bojových uměních pověstný: dělal karate, doma měl vlastnoručně vyrobenou ostřelovačskou pušku, kterou někdy pro zábavu „vodil lidi“ po ulicích: Flintou (snad nenabitou) na někoho namířil, zaměřil na něj puškový dalekohled z okna svého bytu a pak si ho „vedl“, dokud člověk nezmizel za rohem. „To je úleva, když zajde,“ říkával prý Luťanský. „Žije jen proto, že to chce.“

Také Luťanský, stejně jako Ivan Palúch, měl za sebou Skyvovu šermířskou průpravu z konzervatoře a šerm ho nesmírně zaujal.

Rovněž začal sportovně šermovat a stejně jako Ivan Palúch postoupil až na mistrovství republiky.

Jeho dobrodružný život bohužel předčasně skončil za dodnes nevyjasněných okolností v roce 1983 ve Vietnamu, bylo mu teprve třicet let. *(Podle oficiální verze zahynul jako jediný při havárii gazíku, který vezl pět cestujících. Některé indicie však svědčily o tom, že byl zastřelen – buď při loupežném přepadení, nebo proto, že se dostal na zakázané území střežené vojenskou hlídkou, pozn. aut.)*

Roli Laerta na něm převzal jiný bouřlivák Boris Rösner, s nímž také vznikl známý

záznam celého představení natočený v roce 1986 Československou televizí. V tomto záznamu se souboj Laerta s Hamletem obešel bez problémů, ale při jedné z repríz problém nastal: Rösnerovi praskla šlacha, v souboji upadl a nemohl zpátky na nohy. František Němec jako Hamlet kolem něj kroužil a jakoby v rámci hry vyzvídal: „Co se děje?“ „Nemůžu vstát,“ odpovídal Laertes – Rösner. „Co bude dál?“

Laertes tehdy došermoval představení v pololeže a musel se dát znovu dohromady. S perfekcionista Macháčkem, který představení režíroval, si za to užil své. Ale to

Bez šermu se v Národním divadle neobešla ani hra Bachčisarajská fontána z roku 1980.

platilo také o ostatních členech souboru, včetně šermujícího komparsu. Macháček byl ve svých vizích neústupný a od všech vyžadoval stejné nasazení. „Chtěl třeba, abychom tři týdny před premiérou od pondělí do pátku nepřetržitě zkoušeli. Je potřeba říci, že my jako šermíři chodili všichni do práce, Mušketýři a Bandité nebyli profesionálové – to se povedlo až Dominiku. Ale nikdo jsme neutekl. Někdo si vzal dovolenou, někdo nadělával, ale nikdo nevynechal. Za Macháčka něco takového neexistovalo,“ vzpomíná Josef Šolc.

Svou osobní vzpomínku má i na Borise Rösnera. „Byl to šprýmař. Já jsem se v Hamletovi musel v jedné scéně přesouvat pod scénou z jedné strany jeviště na druhou. A on tam na mě vždycky číhal s nějakou

legráčkou. Bylo pak těžké objevit se na jevišti s vážnou tváří. Ale byl to férový člověk.“ Rösner, jehož výrazná a zvláštním způsobem řezaná tvář hodně připomínala žoldnéře z renesančních rytin, si ostatně

Josef Šolc při vystoupení Mušketýřů a Banditů v roce 1978.

Plakát Mušketýřů a Banditů ze 70. let, kdy skupina dosáhla největšího rozkvětu pod vedením Petra Lebedy.

hodně zašermoval i v televizních pohádkách a v řadě filmů. Jako bezejmenný pasovský žoldák se objevil v už zmíněném filmu Poslední propadne peklu (Michaela Kudláčková ještě po letech vzpomínala, jak výborně uměl házet nožem) a velkou rytířskou roli dostal i ve snímku V erbu lvice o Zdislavě z Lemberka, jímž se na začátku 90. let vrátil k historickému tématu režisér Ludvík Ráža.

Hamlet s Mušketýry a Bandity nakonec dosáhl 130 repríz. Tento počet pak ještě překonalo představení Tři mušketýry po třiceti

letech, které se hrálo v divadle S. K. Neumannna (s Ladislavem Frejem jako D'Artagnanem) a mělo 200 repríz, nebo hra Král tuláků v Karlínském divadle s Karlem Fialou, jež měla přes 300 repríz.

Případné pozdní příchody, zapomenuté nástupy na scénu nebo chybějící rekvizity se u Mušketýrů a Banditů v době jejich divadelních angažmá řešily pokutami. Když pak s nimi pro představení Nápadníci trůnu v Národním divadle zkoušeli i kaskadéři, hodně se systému pokut smáli. Šermíři tedy chtěli vědět, jak případné hříšky provinilců

V představeních první legendární šermířské skupiny nebyla o kaskadérské prvky nouze.

řeší oni. „My jim dáme přes držku,“ prohlá-
sil stručně Zdeněk Srstka.

CESTY DO SVĚTA

Vlastní scénický program Mušketýřů a Banditů také prošel svými peripetie-
mi. Z Vojenského historického muzea mu-
seli na podzim roku 1968 odejít prakticky
z hodiny na hodinu kvůli zmíněnému vý-
střelu z bambitek. V roce 1976 zaznamenali
jeden ze svých rekordů, když absolvovali
98 scénických vystoupení. Ale hned následu-
jící rok se kvůli 60. výročí VŘSR (pro mladší
ročníky, tahle zkratka označovala Velkou říj-
novou socialistickou revoluci a v komunistic-
kém kánonu znamenala jeden ze základních
bodů) všechna historická vystoupení s jinou
než socialistickou tematikou rušila. V letech
1980 a 1981 se soubor vrátil do Vojenského
historického ústavu, odkud se však brzy mu-
sel opět stáhnout – tentokrát byla důvodem
rekonstrukce.

Už v roce 1967 se skupina se svým vlast-
ním programem podívala do světa. V rámci
pořadu „Československá revue“ vystupovala
šest týdnů v pařížské Olympii spolu s teh-
dejším nejpoblárnějším českým pěveckým
triem Golden Kids (Marta Kubišová, Hele-
na Vondráčková, Václav Neckář) a s Armád-
ním uměleckým souborem.

Asi nejslavnější kapitolou scénického vy-
stupování Mušketýřů a Banditů byl dvou-
měsíční zájezd do Jižní Ameriky, při němž
skupina procestovala Chile, Peru, Ekvá-
dor, Kolumbii a Venezuelu. Zájezd vyjednal
Ústřední dům armády, pod nějž Mušketýři
a Bandité jako organizace patřili.

V roce 1983 se skupina otočila na východ
a představila se na zájezdovém turné ve Vil-
nius, Kaunasu, Chmelnickém a Kyjevě.
Jako spíkr s ní jel Ladislav Županič, který se
kvůli zájezdu naučil průvodní text litevsky
a ukrajinsky. Stal se tím známý. Když orches-
tru Gustava Broma při zájezdu do Ruska vy-
padl zpěvák, angažoval právě Županiče. Ten
měl za sebou mnohaletou praxi muzikálo-
vého herce a zpěváka hudebního divadla
v Karlíně, a tak se této role ujal. Nakonec
si v Rusku získal nemalou popularitu a vy-
šly mu tam i desky v milionových nákladech.

Se spíkrky z hereckého prostředí spolupra-
covali Mušketýři a Bandité vždy, během řady
let se mezi ně zařadili například Jan Pře-
čil, Ivo Prokop, Zdeněk Mahdal, Jiří Havel
a další.

Díky cizojazyčně mluvícím spíkrům se
Mušketýři a Bandité objevili i ve východo-
německém revuálním pořadu Ein Kessel
Buntes, který byl tehdy častou scénou čes-
kých zpěváků a varietních umělců (mezi jeho
pravidelné hosty patřili například Jiří Korn
a Helena Vondráčková nebo Václav Neckář).

Největšího rozkvětu skupina dosáhla pod
vedením Petra Lebedy, rovněž člena Rieglu
a sportovního šermíře, který ji vedl od roku

1962 do roku 1982. K jejímu prosazení také hodně přispěl další její člen, kamenotiskař Tomáš Svoboda. Právě on ji díky svému řemeslu pomohl uvést do uměleckého světa. „Svoboda se znal s velkou částí tehdejší kulturní elity. Tiskl grafiky takovým tvůrcům, jako byl Adolf Born, Kamil Lhoták a další a díky tomu přirozeně patřil do uměleckého prostředí, ve kterém se pak pekly naše aktivity,“ vzpomíná Josef Šolc.

Členové Mušketýřů a Banditů odehráli během své kariéry s pořady „Sedm rytířských zbraní“, „Vyprávění starého zbrojnoše“ a „Stříbrný abgus“ 565 představení ve vojenském historickém muzeu na Hradčanech a dalších 900 po celém Československu. V pražských divadlech šermovali na osmi scénách. Objevili se ve dvaceti filmech a ve stovce televizních pořadů a inscenací.

V zahraničí předvedli 189 představení v cizojazyčném provedení. Byli první, kdo u nás založil tradici scénických šermířských vystoupení, a jako takoví si nejen vysloužili své kapitoly v knihách, které se historickému šermu věnují (například Šermíři, rváči, duelanti Vladimíra Šindeláře), ale také slavnou pověst průkopníků tohoto oboru u nás.

V roce 1995 odešli ze souboru starší členové, kteří pamatovali jeho začátky, včetně Josefa Šolce. V roce 1997 se činnost souboru, který byl první skupinou historického šermu u nás, definitivně uzavřela. Jeho původní členové se však dodnes scházejí v Šermířském klubu Riegel, který se opět vrátil do svých původních prostor v suterénu někdejší správní budovy Báňské a hutní společnosti, a pravidelně zde každý týden věnují několik hodin svému ušlechtilému koníčku.